

[ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΟΙ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΙ]

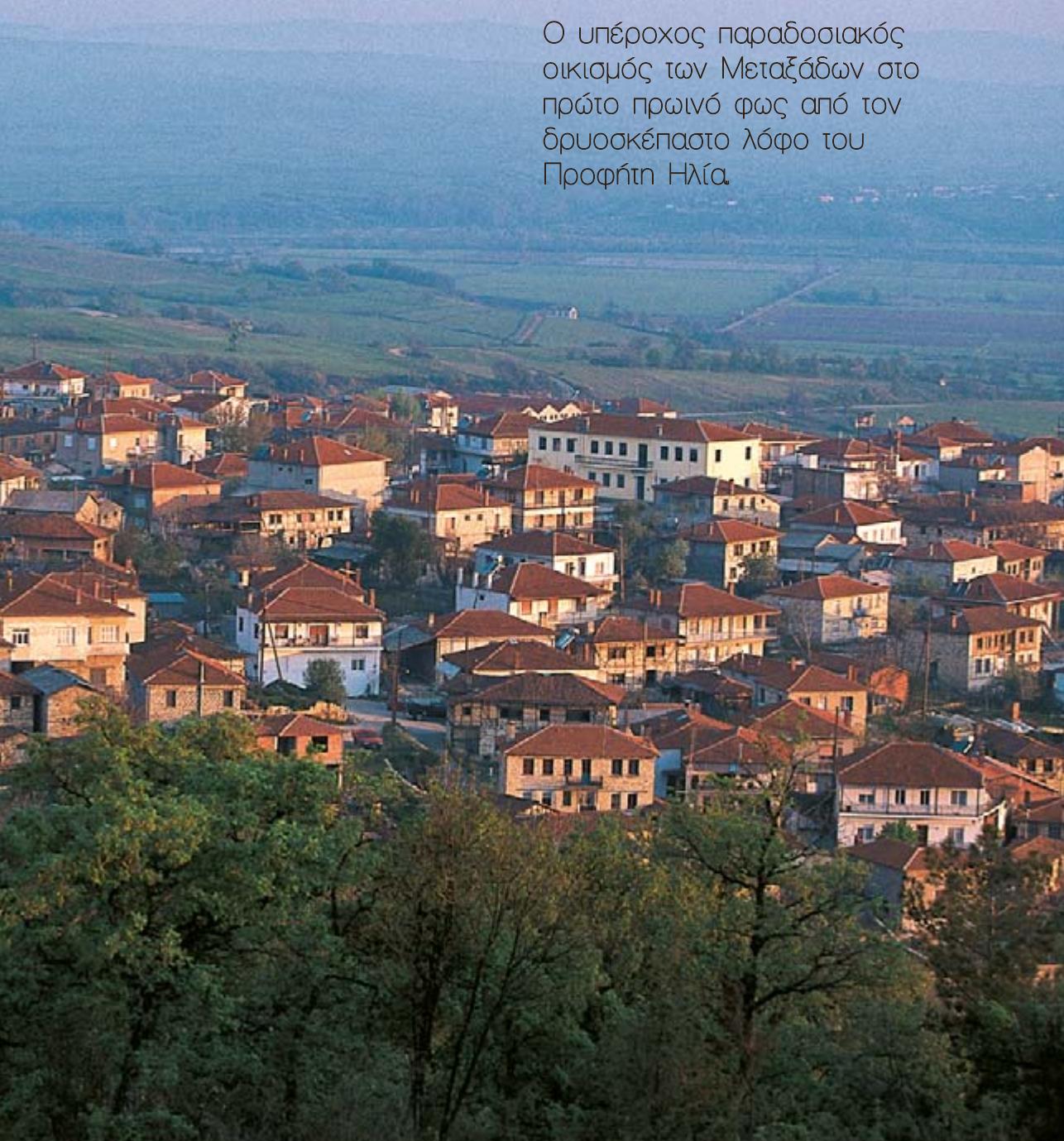

**ΚΕΙΜΕΝΟ: ΘΕΟΦΙΛΟΣ Δ. ΜΠΑΣΓΙΟΥΡΑΚΗΣ
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ: ANNA A. ΚΑΛΑΪΤΖΗ**

Μεταξάδες

ΒΟΡΕΙΟΥ ΕΒΡΟΥ

Ο υπέροχος παραδοσιακός
οικισμός των Μεταξάδων στο
πρώτο πρωινό φως από τον
δρυοσκέπαστο λόφο του
Προφήτη Ηλία.

Tο χειμώνα του 1991- όταν το ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΑΝΟΡΑΜΑ δεν υπήρχε ούτε στη σκέψη μου - βρέθηκα να διαυχίζω τη Βόρεια Ελλάδα από το ανατολικότερο ως το δυτικότερο άκρο της, από τον Έβρο και τα σύνορα με τη Βουλγαρία και Τουρκία μέχρι την Ηγουμενίτσα και τα σύνορα με την Αλβανία. Συνταξιδιώτης μου ήταν ο αδελφικός μου φίλος **Πέτρος** από την Πάρο. Το μεγάλο εκείνο οδοιπορικό στις παρυφές της χώρας- όπου το σημαντικότερο στοιχείο εξέλιξης ήταν η συσκευή της τηλεόρασης- μου είχε αφήσει εικόνες και μνήμες ανεξίτηλες από τις συνθήκες καθημερινής διαβίωσης ενός κόσμου απόμακρου, ξεχασμένου, που είχε ελάχιστη υχέση και επαφή με τα μεγάλα αυτικά κέντρα. Ήταν ένα ταξίδι γεμάτο με περιπέτειες και εκπλήξεις, γεμάτο με βαθύτατη συμπάθεια προς τον ακριτικό εκείνο πληθυσμό, που η μόνη διέξοδός του στις ατέλειωτες νύχτες του χειμώνα, ήταν το γεμάτο καπνό και φασαρία καφενείο του χωριού. Στα χρόνια που ακολούθησαν κάποια από αυτά τα παραμεθόρια χωριά έγιναν για μας προορισμοί αγαπημένοι και πολυσύχναστοι. Κάποια άλλα ξεχάστηκαν για μεγάλο χρονικό διάστημα. Ένα από αυτά ήταν οι **Μεταξάδες** στον Βόρειο Έβρο, που ξαναγύρισαν στη μνήμη μετά από διάστημα 12 περίπου ετών.

ΣΤΟ ΔΡΟΜΟ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΜΕΤΑΞΑΔΕΣ

Ο εορτασμός του φετινού Πάσχα στη μικρή γραφική πόλη του Σουφλίου είχε όλα εκείνα τα αυθεντικά χαρακτηριστικά που συναντάει κανείς στην ελληνική ύπαιθρο: περιφορά του επιταφίου στην κατανυκτική ατμόσφαιρα της Μονής της Παναγίας της Πορταΐτισας στην

Κορνοφωλιά, Ανάσταση στον επιβλητικό ναό του Αγίου Γεωργίου που δευτορέει σε όλο το Σουφλί και παραδοσιακός οβελίας και κοκορέτσι στην αυλή του φιλόξενου σπιτιού του καλού μας φίλου **Γιάννη Τσιακίρη** και της οικογενείας του. Η δεύτερη μέρα του Πάσχα υπήρξε καθοριστική για τη συνέχιση της παραμονής μας στον Έβρο. Μια περιήγηση

Αναρίθμητα λευκά αρωματικά πουλούδακια καλύπτουν την επιφάνεια του νερού στα εκτεταμένα υγροπλίβαδα πριν από το Διδυμότειχο.

στα Δ-ΒΔ του Διδυμότειχου μας αποκάλυψε έναν τόπο εξαιρετικού φυσικού κάλλους και ταυτόχρονα έφερε στη μνήμη μας - από τον μακρινό χειμώνα του '91 - τους Μεταξάδες, έναν οικισμό με αρχιτεκτονικά χαρακτηριστικά μοναδικά.

Ας θυμηθούμε όμως για λίγο το σύντομο οδοιπορικό μας ως τους Μεταξάδες. Παίρνουμε αρχικά κατεύθυνση προς Διδυμότειχο, που το χωρίζουν από το Σουφλί μόλις 30 χιλιόμετρα. Είναι μια διαδρομή, χαραγμένη παράλληλα με τους μαιανδρισμούς του μεγάλου ποταμού Έβρου, που σε ορισμένα σημεία απέχει από το δρόμο απόσταση αναπνοής. Από την άλλη όχθη του Έβρου αρχίζουν τα εκτεταμένα εδάφη της Ανατολικής Θράκης, τα σύνορα με τη γειτονική Τουρκία.

Μερικές εκατοντάδες μέτρα πριν από το Διδυμότειχο κινούν την προσοχή μας στα δεξιά του δρόμου κάποιες επίπεδες ολόλευκες εκτάσεις. Αρχικά είναι δύσκολο να προσδιορίσουμε τη ταυτότητα αυτών των επιφανειών, που σαν τεράστιες λευκές πινελιές ξεπροβάλλουν ανάμεσα στα δέντρα και στους καταπράσινους αγρούς. Αποφασίζουμε να το διατιπάσουμε. Αφήνουμε το αυτοκίνητο και βαδίζουμε αρχικά σε χωματόδρομο και μετά από λίγο, σε ένα έδαφος υγρό, χορταριασμένο, που βουλιάζει όλο και περισσότερο κάτω από τα πόδια μας. Είναι φανερό πως βρισκόμαστε σε ένα εκτεταμένο υγρολίβαδο. Σ' ένα λεπτό το μυστήριο διαλύνεται. Η τεράστια λευκή επιφάνεια οφείλεται σε αναρίθμητα λουλούδια που έχουν φυτρώσει μέσα στο νερό και έχουν καλύψει κυριολεκτικά τα πάντα. Στην ατμόσφαιρα πλανιέται ένα λεπτό και εξαίσιο άρωμα, ενώ η πυκνότητα των λουλουδιών είναι εντυπωσιακή.

-Είναι αμέτοχη, φωνάζει με ενθουσιασμό η Άννα και ετοιμάζει τις φωτογραφικές της μηχανές.

-Το ότι είναι πολλά, δεν σημαίνει ότι είναι και αμέτοχη, της απαντά. Έστω και κατά προσέγγιση μπορούμε να προσδιορίσουμε τον αριθμό τους.

-Μάλλον θα αστειεύεσαι, μου λέει γελώντας.

-Μα είναι τόσο απλό. Αρκεί να υπολογίσουμε τον αριθμό των λουλουδιών σ'ένα μικρό τμήμα από τη συνολική επιφάνεια.

Γονατίζω δίπλα στην όχθη του υγρολίβαδου και μετρώ τα λουλουδάκια που χωρούν μέσα

Νυχτερινό ψάρεμα με "σηκωτό" από τη γέφυρα του Ερυθροπόταμου στο Διδυμότειχο.

σε μια τετραγωνική παλάμη. Είναι περίπου 20. -Αυτό σημαίνει, πως σε κάθε τετραγωνικό μέτρο αντιστοιχούν κατά προσέγγιση 2.000 λουλούδια και -κατ' επέκταση- σε κάθε στρέμμα περίπου 2.000.000. Αν λοιπόν η συνολική επιφάνεια των υγρολίβαδων πλησιάζει τα 15 στρέμματα, τότε μπορούμε να μιλάμε για 30 περίπου εκατομμύρια από αυτά τα υπέροχα, ευδαιμονιστά λουλουδάκια.

Απολαμβάνουμε για λίγο την μυρωμένη ατμόσφαιρα, τη δροσιά του υγρολίβαδου και τους ήχους της φύσης, ένα παράξενο μείγμα από τις ταυτόχρονες μα τόσο διαφορετικές συναυλίες των πουλιών και των βατράχων. Υπεροργισμένη στα πρώτα σπίτια του Διδυμότειχου. Εδώ δευτόρευτη η γέφυρα του Ερυθροπόταμου, που μαζί με τον Άρδα αποτελούν τους κυριότερους τροφοδότες του Έβρου σε όλη τη διάρκεια του χρόνου. Κάποιοι από το ύψος της γέφυρας προσπαθούν με το "σηκωτό" - ένα ψαράδικο εργαλείο

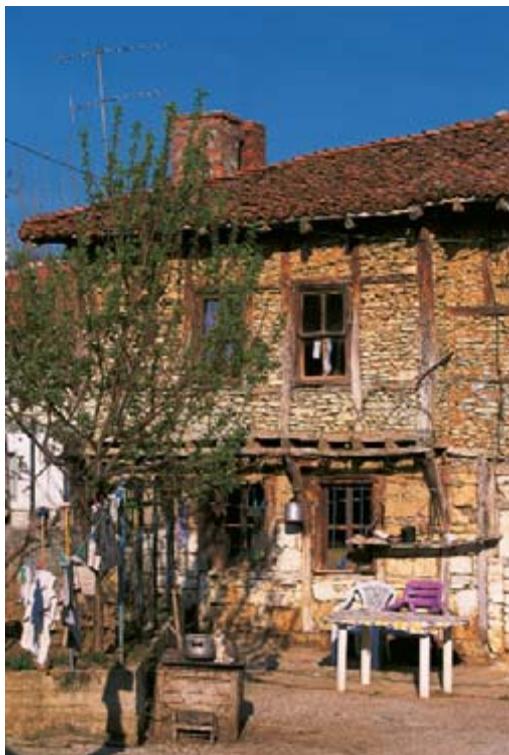

με εύκαμπτο πλέγμα που σχηματίζει παγίδανα ψαρέψουν τα ψάρια του Ερυθροπόταμου. Τους παρακολουθούμε για αρκετή ώρα, μα όλες οι προπάθειές τους αποβαίνουν άκαρπες. (Τρεις μέρες αργότερα, σε μια νυχτερινή επίσκεψη μας στο Διδυμότειχο, κάποιοι άλλοι ψαράδες γέμισαν με τον ίδιο τρόπο, δυο σακούλες με ωραία κεφαλόπουλα).

Ακριβώς πριν από τη γέφυρα του Ερυθροπόταμου μια πινακίδα μας δείχνει προς τα αριστερά την κατεύθυνση για Μεταξάδες. Είναι ένας από αυτούς τους τόσο γνώριμους επαρχιακούς δρόμους του Έβρου, που διασχίζουν ήρεμα χωριά, απέραντες καλλιεργημένες εκτάσεις και βοσκοτόπια, λοφίσκους

Μια από τις πιο κλασσικές και περίτεχνες κατασκευές παραδοσιακού σπιτιού των Μεταξάδων. Οι πελεκτοί λίθοι με το άριστο ορθογώνιο σχήμα εφαρμόζουν μεταξύ τους τέλεια χωρίς τη χρήση αρμοκονιάματος. Εξίσου εντυπωσιακές είναι και οι ξυλόδεσσιές, που στην άκρη του τοίχου έχουν σχήμα καμπύλο για μεγαλύτερη συνεκτικότητα. (αριστερά)

Στο σπίτι αυτό παρατηρείται μια διαφοροποίηση στην κατασκευή του. Ενώ στον τοίχο του ισογέιου χρησιμοποιούνται μεγάλοι πελεκημένοι λίθοι, στον όροφο χρησιμοποιούνται μικροί ακανόνιστου σχήματος, που συνδέονται μεταξύ τους με λασποκονίαμα.

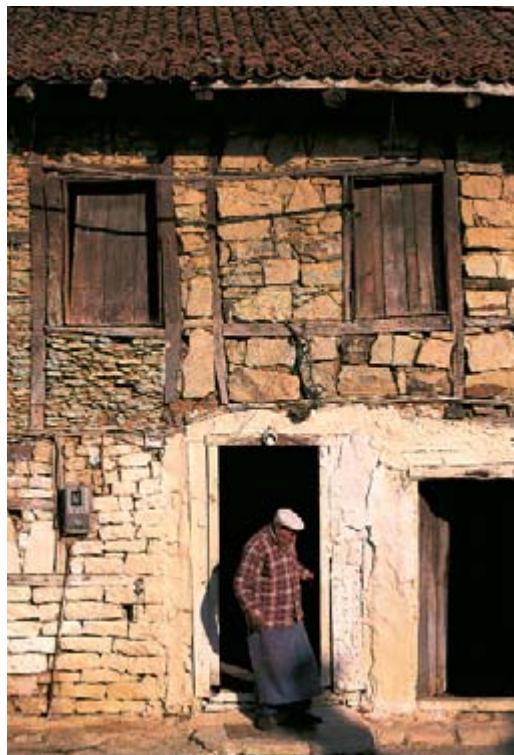

χαμηλούς με απαλές γραμμές, ένα τοπίο με ανοιχτούς ορίζοντες που γαληνεύει τον ταξιδιώτη και ποτέ δεν τον αιφνιδιάζει με απότομες χαραδρώσεις, απόζημηνες κορυφές ή άλλα γεωλογικά ξευπάσματα.

26 χιλιόμετρα μετά τη γέφυρα του Ερυθροπόταμου μπαίνουμε στους Μεταξάδες.

Η ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΩΝ ΜΕΤΑΞΑΔΩΝ

H ξεχωριστή φυσιογνωμία των Μεταξάδων γίνεται αντιληπτή, πριν ακόμα προχωρήσουμε στο εσωτερικό. Καθώς πλησιάζουμε από την ανατολική είσοδο, μια σειρά από πετρόχτιτες προσόψεις δειπό-

ζουν πάνω από μια κατάφυτη ρεματιά, αποτελώντας ταυτόχρονα το ανατολικό δόριο του οικισμού. Τα περισσότερα από αυτά τα σπίτια είναι παλιά, κάποια επιβιώνουν πιθανότατα από τον 19ο αιώνα. Η αρχιτεκτονική τους είναι σχεδόν πανομοιότυπη : διώροφα κατά κανόνα, με στιβαρή τουχοποιία, που δεν έχει ωστόσο τα χαρακτηριστικά των φρουριακών κατασκευών με τις αυτηρές μονοκόμματες επιφάνειες και τα μικρά ανοίγματα, που συναντάμε σε άλλους τόπους της Ελλάδας. Εδώ το σύνολο του οικοδομήματος αποτνέει πλαισιούμενη και χάρη, που οφείλονται

διατεταγμένα σε αυτηρή γεωμετρική τάξη. Όλα βέβαια είναι προφυλαγμένα με στιβαρά σιδερένια κάγκελα, ενώ και η κεραμόσκεπτη στέγη προεκτείνεται και καταλήγει σε αρκετά φαρδύ προστατευτικό γείσο. Σχετικά με την τυπολογία της κατασκευής, ο Δρ. Πολιτικός Μηχανικός και Αρχαιολόγος **Θανάσης Γουριδης** αναφέρει ότι τα κτίρια της περιοχής των Μεταξάδων είναι απλά σε κάτοψη. Παρατηρούνται δύο κύριοι τύποι: ο πρώτος είναι εκείνος των πλατυμέτωπων κτιρίων σε σχήμα καθαρό ορθογώνιο παραλληλόγραμμο και ο δεύτερος, ο οποίος είναι και ο

Σπίτια στους Μεταξάδες με εμφάνιση ενός ανεπαίσθιτου σαχνισιού. Οι χρησιμοποιούμενοι λίθοι είναι άλλοτε ορθογώνιοι και άλλοτε αικανόνιστου σχήματος, αποφεύγεται όμως εντελώς η μεταξύ τους χρήση λασποκονιάματος.

κυρίως στη διαρκή εναλλαγή της πέτρας και του ξύλου. Οι ξυλοδεσιές αυτές οριζόντιες ή κάθετες σχηματίζουν τρίγωνα, τετράγωνα και παραλληλόγραμμα, μεγαλύτερα ή μικρότερα, προσδιδόντας στους τοίχους μια γεωμετρική κομψότητα.

Ένα άλλο χαρακτηριστικό γνώρισμα είναι η πλήρης απουσία μπαλκονιών. Τα ανοίγματα των παραθύρων είναι μεγάλα,

παλαιότερος, σε σχήμα γάμμα.

Τα κτίσματα είναι συνήθως διώροφα με εσωτερική, ή λιγότερο συχνά (σε κτίρια τύπου γάμμα) εξωτερική κλίμακα η οποία οδηγεί στη μεγάλη σάλα του ορόφου. Ο όροφος απαρτίζεται από ένα κύριο χώρο, εξέλιξη του ημιυπαίθριου χαρακτισμού που καταλαμβάνει το μέγιστο του χώρου και ενίστε δευτερεύοντες, συνήθως ένα μικρό δωμάτιο για τον ύπνο, ή

μόνο από τη μεγάλη σάλα η οποία προορίζόταν για την καλλιέργεια μεταξοσκωλήκων. Άλλωστε το όνομα **Μεταξάδες** πήρε ο ομώνυμος οικισμός από την ενασχόληση των κατοίκων με τη σηροτροφία η οποία και αποτελούσε κύρια δραστηριότητα μέχρι την τρίτη δεκαετία του 20ου αιώνα. Το ισόγειο συνήθως αποτελούνταν από τον κεντρικό χώρο υποδοχής και σειρά μικρών δωματίων που αναπτυσσόταν περὶ τον πρώτο.

Στα παλαιότερα κτίρια ο χώρος των ισογείων

λιθοξοϊκή και οικοδομική παράδοση χαρακτήριζαν τον οικισμό των Μεταξάδων και μαζί με τη σηροτροφία και την αγγειοπλαστική αποτελούσαν τις κύριες παραδοσιακές - παρελθοντικές πλέον - δραστηριότητες για τις οποίες το χωριό ήταν γνωστό σε ολόκληρη την περιοχή. Η πέτρα αντί λαξευόταν σε μεγάλους και μεσαίους μεγέθους τεμάχια και τοποθετούνταν κατά το κτίσμα με ελάχιστο λασποκονίαμα ενδιάμεσα το οποίο ουσιαστικά χρησίμευε απλώς για την εξομάλυνση

Αν και το χαρακτηριστικό χρώμα της πέτρας έχει εξαφανιστεί κάτω από τον ασβέστη, το παλιό αυτό σπίτι των Μεταξάδων διατηρεί τη γραφικότητά του. Αριστερά Εσωτερικό του "Γιαχανά", ενός από τα περίφημα σησαμελαιοτριβεία, που υπήρχαν κάποτε στους Μεταξάδες και έχουν πάψει από χρόνια να λειτουργούν. Δεξιά

είχε καθαρά βοηθητική σημασία και προορίζόταν για τον σταυλισμό των ζώων και για την αποθήκευση των αγαθών. Η κατασκευή των κτιρίων της περιοχής αποτελεί ίσως το βασικό τους χαρακτηριστικό. Εδώ δεν χρησιμοποιείται η πλάνθος, ωμή ή οπτή, παρά μάνον ο τοπικός λίθος ο οποίος ορυσσόταν από τα λατομεία τα οποία βρίσκονται σε απόσταση 2 χιλιομέτρων από τους Μεταξάδες. Η

των στρώσεων. Η όλη κατασκευή δενόταν και εν μέρει φερόταν από την εκτεταμένη χοήση ξύλινων δοκών. Σε κάποια, περισσότερο φτωχά οικοδομήματα, έχουν χρησιμοποιηθεί πέτρες με ακανόνιστα σχήματα. Και πάλι όμως η εξατερική τους επιφάνεια είναι τέλεια πλεκημένη και η τοιχοποιία φέρει τη σφραγίδα της εμπειρίας και της μαστοριάς.

ΜΙΑ ΣΥΝΤΟΜΗ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Η περιοχή του Δήμου Μεταξάδων, όπως συμβαίνει και με τις άλλες παραποτάμιες περιοχές της παρέβριας Θράκης κατοικούνταν από τους προϊστορικούς χρόνους λόγω του εύφορου εδάφους και του φυσικού, ποτάμιου δικτύου επικοινωνίας. Κατά την κλασική αρχαιότητα στην περιοχή ζούσαν οι Οδρύσες Θράκες, ενώ πρώιμα εγκαταστάθηκαν οι Έλληνες, όπως δείχνουν

επιφανειακή έρευνα έχει δώσει σημαντικό αριθμό αρχαιολογικών χώρων, ανάμεσα στους οποίους ξεχωρίζει εκείνος της Δρέσας. Η ανασκαφική και ιστορική έρευνα θα δώσει πολύ περιουσότερα, αφού μεγάλος αριθμός από τους τύμβους του Βόρειου Έβρου βρίσκεται μέσα στα όρια του Δήμου Μεταξάδων. Κατά τη βυζαντινή περίοδο η κοιλάδα του Ερυθροπόταμου γνώρισε και θετικά και αρνητικά που σήμαινε η εγγύτητά της με την πρωτεύουσα της αυτοκρατορίας, την Κων-

Εντυπωσιακό σπίτι στους Μεταξάδες, άριστα διατηρημένο. Οι μεγάλες του διαστάσεις και οι χαρακτηριστικές μουριές παραπέμπουν στην πρότερη χρήση του, που ήταν η εκτροφή των μεταξοσκωλήκων.

τα τελευταία ανασκαφικά ευρήματα. Κατά την ονομασία της Pax Romana, όταν ολοκληρώθηκε ο εξελληνισμός της Θράκης, πρέπει να αναμένουμε μια κατακόρυφη αύξηση του αριθμού των οικισμών της περιοχής και μια αντίστοιχη πληθυσμιακή άνοδο. Από την περίοδο σύζονται στην ευρύτερη περιοχή μνημεία, όπως είναι ο μακεδονίτικου τύπου τάφος του Ελαφοχωρίου (Δάφνης), όπως και άλλες, λιγότερο πολυτελείς ταφές. Επίσης η

σταντινούπολη, λεηλασίες, επιδρομές, εξανδραποδισμούς, αλλά και αντανάκλαση, άμεση και λαμπρή του πολιτισμού της Βασιλεύουσας. Οι Οθωμανοί Τούρκοι κατέλαβαν την περιοχή κατά την περίοδο 1360-1370, επί συντάτανου Μουράτ Α'. Η περιοχή όπως και όλη η αγροτική πεδινή και ημιορεινή Θράκη ερημώθηκε και κατοικήθηκε από μουσουλμάνους, γιουρούκους, τατάρους κ.λ.π. Οι χωριτσιανοί επιστρέφουν μαζικά κατά το 16ο

Το υπερυψωμένο αινάχωμα πάνω από τη κοίτη του Ερυθροπόταμου δημιουργεί μια μόνιμη ασπίδα αντιπλημμαρικής προστασίας. Πίσω σε μικρή απόσταση απλώνεται νωκελικά το γραφικό Αλεποχώρι.

και ιδίως το πρώτο μισό του 17ου αιώνα, προερχόμενοι κυρίως από τη Μακεδονία και την Πελοπόννησο. Η διαφορετική προέλευση των κατοίκων και των οικισμών της κοιλάδας του Ερυθροπόταμου είναι έκδηλη σε διαφοροποιημένες στα έθιμα, σε γλωσσικά ιδιώματα που διατηρήθηκαν αποσπασματικά, στον καθημερινό βίο, ιδιαίτερα σε εκφάνσεις, όπως η στολή, τα τελετουργικά δρώμενα κ.λ.π., χωνευμένα όμως όλα στο νέο πολιτισμικό περιβάλλον της περιοχής.

Η περιοχή Μεταξάδων υπέφερε πολλά, ιδιαίτερα στα τέλη του 19ου - αρχές 20ου αιώνα, κατά τη διάρκεια των δύο Βαλκανικών πολέμων και του Α' Παγκοσμίου πολέμου. Όπως και η υπόλοιπη επαρχία Διδυμοτείχου απελευθερώθηκε κατ' ουσία τον Μάιο του 1920 και επίσημα με τη συνθήκη των Σεβρών, την 28/7/1920 (με το νέο ημερολόγιο).

Η τελευταία πολεμική επιχείρηση στους Μεταξάδες σημειώθηκε στις 15-18 Μαΐου του 1949 στη θέση "ύψωμα", στον λόφο που δευτέρει πάνω από το χωριό. Ήταν μια από

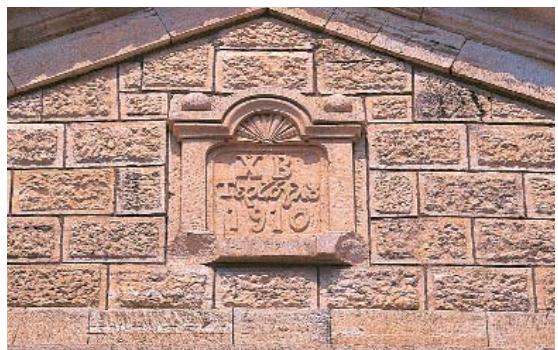
τις σημαντικότερες μάχες του Ελληνικού εμφυλίου πολέμου, που στοίχισε τη ζωή σε πολλούς μαχητές και από τις δύο πλευρές. Ακόμα διακρίνονται τα ορύγματα και οι θέσεις μάχης στον σημερινό ειρηνικό λόφο του Υψώματος, ανάμεσα στις δρύες και στα πεύκα. Στη μνήμη των πεσόντων έχει φιλοτεχνηθεί στη κορυφή του λόφου ένα απέριττο ηρώο, με χαραγμένα τα ονόματά τους.

ΠΕΡΙΔΙΑΒΑΙΝΟΝΤΑΣ ΤΟΥΣ ΜΕΤΑΞΆΔΕΣ

Ε πιστρέφουμε στο χωριό, για να το γνωρίσουμε καλύτερα. Μπαίνοντας από την ανατολική είσοδο, βρισκόμαστε αμέσως στην μικροσκοπική πλατεία του Προφήτη Ηλία. Αριστερά της, προς τα βόρεια, ορθώνται ένα επιβλητικό οικοδόμημα, έξοχης αρχιτεκτονικής, που κτίσθηκε το 1910 από τον Χ. Ε Τερζόγλου, στεγάζοντας την εμπορική του επιχείρηση. Στο οικοδόμημα αυτό, που μπορεί να συγχριθεί με τα ωραιότερα αρχοντικά,

Το εκπληκτικής αρχιτεκτονικής και κατασκευαστικής αρτιότητας πετρόχιστο οίκημα, που κατασκευάστηκε από τον Χ.Β. Τερζόγλου το 1910 και κοσμεί με την παρουσία του την μικρή πλατεία του Προφήτη Ηλία στους Μεταξάδες. Στο μαντεμένιο κεπέγκι διατηρείται περίφημα η σφραγίδα κατασκευής στο εργοστάσιο M.O. KARAKOTCHIAN στην Αδριανούπολη, το 1909.

διατηρούνται ακόμα σε άριστη κατάσταση τα βαριά ταίγκινα ρολά (τα γνωστά μας κεπέγκια), που κάποτε προφύλασσαν τις εισόδους των καταυτημάτων κατά τις ώρες και μέρες που παρέμεναν κλειστά. Στα ρολά του Τερζόγλου διακρίνεται περίφημα η σφραγίδα με την χρονολογία και τη φίρμα της κατασκευής στην Αδριανούπολη.

Η νότια πλευρά της πλατείας οριοθετείται από ένα ισόγειο ορθογώνιο κτίσμα με εξωτερικές διαυτάσεις 8 X 14 περίπου μέτρα. Η τοιχοποιία του με ντόπια λαξευτή πέτρα είναι εντυπωσιακή και το πάχος των τοίχων υπερβαίνει τα 80 εκατοστά. Από τα πρώτα μας βήματα στο ευωτερικό του η διαφορά θερμοκρασίας με το εξωτερικό περιβάλλον είναι εμφανέστατη, ο χοντρός πέτρινος τοίχος ενεργεί σαν άριστο φυσικό μονωτικό. Εδώ στεγάζεται η **Ταπητουργική Σχολή των Μεταξάδων**. Ξεναγός μας είναι η **κυρία**

Ο θαυμάσιος πετρόχτιστος ναός του Προφήτη Ηλία στους Μεταξάδες με το επιβλητικό καμπαναριό του και τον τρούπλο του. Δεξιά

Η κυρία Κούλα Γαβριηλάκη, υπεύθυνη της Ταπητουργικής Σχολής Μεταξάδων, μπροστά στον παραδοσιακό αργαλειό (τηλ. σχολής 25530/51110).

Κούλα Γαβριηλάκη, υπεύθυνη λειτουργίας της σχολής και εκμάθησης της ταπητουργικής τέχνης.

-Να φανταστείτε πως κάποτε ήρθα στους Μεταξάδες για να διδάξω 3 μήνες στη σχολή και έμεινα από τότε 33 χρόνια. Σ' αυτό το διάστημα εκαποντάδες γυναίκες μαθήτευσαν και εργάσθηκαν, κάποια μάλιστα χρονιά είχαν φτάσει τις 70. Σήμερα έχουν απομείνει μόνο 15.

Ο χώρος της σχολής περιλαμβάνει συνολικά 14 παραδοσιακούς αργαλειούς και στους περιουσότερους βρίσκονται χαλιά σε διαφορετικό στάδιο ολοκλήρωσης. Με πρώτη ύλη από μαλλί προβάτου, τα χαλιά αυτά μας εντυπωσιάζουν με τα φαντασμαγορικά τους υχέδια και χρώματα, τις τεχνικές προδιαγραφές της κατασκευής τους και το μεγάλο διάστημα κοπιαστικής δουλειάς που απαιτείται για τη δημιουργία τους. Και είναι εκπληκτικό οπωσδήποτε να αναλογιζόμαστε, ότι

στην εποχή της μηχανοποίησης, της αυτοματοποίησης και των εξωφρενικών ταχυτήτων υπάρχουν ακόμα κάποιοι, που με αργούς, ανθρώπινους ρυθμούς, δημιουργούν με τα χέρια τους αριστουργήματα.

Συνεχίζουμε την περιδιάβασή μας με χαλαρούς, απολαυστικούς ρυθμούς στην ανατολική συνοικία των Μεταξάδων. Ανακαλύπτουμε ένα-ένα- και σ' όλες τις κατασκευαστικές τους λεπτομέρειες- όλα αυτά τα περίφημα πετρόχτιστα σπίτια, που τόσο πολύ μας είχαν εντυπωσιάσει από μακριά, ανταλλάσσουμε φιλόξενες "καλημέρες" με τις νοικοκυρές που περιποιούνται τις αυλές τους. Οφείλουμε μια ιδιαίτερη αναφορά στις αυλές των σπιτιών των Μεταξάδων. Στη συντριπτική τους πλειοψηφία είναι διακοσμημένες με υπέροχους ανθόκηπους, στους οποίους κυρίαρχο άνθος είναι οι τουλίπες, ενώ σημαντικό τμήμα των αυλών καταλαμβάνουν οι εξαιρετικά φροντισμένοι λαχανόκηποι, με πλήθος ζαρζαβατικών. Όλη αυτή την ανατολική συνοικία των Μεταξάδων διασχίζει ένας πολύ λειτουργικός περιφερειακός ασφαλτοστρωμένος δρόμος, που άλλοτε καταλήγει σε αυλές και αδιέξοδα

Θαυμάσιος παραδοσιακός φούρνος στο κέντρο σχεδόν των Μεταξάδων. Η χρήση πελεκημένων λίθων είναι εντυπωσιακή, τόσο στους τοίχους όσο και στην αψίδα της εισόδου.

Ένα από τα ωραιότερα σπίτια στο ανατολικό τμήμα των Μεταξάδων με άριστη τοιχοποιία από λαξευτούς ογκώδεις λίθους. Ο εξαιρετικά περιποιημένος αύλειος χώρος με τις πανέμορφες τουλίπες είναι εντυπωσιακός από κάθε άποψη. (Αριστερά)

και άλλοτε- με δευτερεύοντες δρομιώσουσ- στην πλατεία του χωριού. Λίγο αργότερα ο δρόμος οδηγεί στο παμπάλαιο μεταβυζαντινό εκκλησάκι του Αγίου Αθανασίου, στο νοτιοανατολικότερο άκρο του οικισμού, ενώ αμέσως μετά δίνει τη θέση του σ' έναν καλό χωματόδρομο που, ανηφορίζοντας νότια μέσα από δασωμένο φυσικό περιβάλλον, καταλήγει εξώ από το χωριό.

Από τη μικρή πλατεία του Προφήτη Ηλία ξεκινάει προς τα ΒΔ άλλος δρόμος, που περνάει μπροστά από το καταπληκτικό πετρόκτιστο οίκημα με το παμπάλαιο ταβερνάκι του Αγγελάκη και, με ελιγμούς και λαβυρινθίδεις διακλαδώσεις, οδηγεί στη ΒΔ είνοδο του χωριού. Από εδώ περνάει ο δυτικός περιφερειακός δρόμος, που οδηγεί είτε στα χωριά του κάμπου και στην Ορεστιάδα είτε στο Σουνφλί, μέσω της ωραιότατης δασικής διαδρομής που περνάει από το Μικρό Δέρειο. Σ'

αυτό το βόρειο τμήμα των Μεταξάδων υπάρχουν αρκετά εμπορικά καταυτήματα, το μεγάλο οίκημα του σχολείου, ταβερνούλες και καφετέριες. Εδώ επίσης γίνεται κάθε Τετάρτη το μεγάλο παζάρι, που συγκεντρώνει μεγάλο πλήθος προϊόντων και ανθρώπων από όλα τα γειτονικά χωριά.

Είναι μια εξαιρετικά ενδιαφέρουσα πρόταση για περιπλάνηση στα στενά δρομάκια, που επιφυλάσσουν συνεχείς εκπλήξεις με τα πολλά και ωραία παραδοσιακά σπίτια, τις πανέμορφες όπως πάντα αυλές και τους υπέροχους πετρόχτιστους φούρνους, αληθινά κομψοτεχνήματα. Κάποιοι από αυτούς διατηρούνται ακόμη σε πολύ καλή κατάσταση, φέροντας αναπόφευκτα στη μνήμη των παλαιοτέρων στιγμές νοσταλγικές από ένα παρελθόν και ένα τρόπο ζωής που χάθηκαν οριστικά. Ήταν τότε, που οι γυναίκες της γειτονιάς άναβαν στο φούρνο τα ξερόκλαδα

επαφές. Σ' αυτή την ανδροκρατούμενη κοινωνία της πλατείας είναι σχεδόν αδύνατο να συναντήσουμε παραμονή ντόπιων γυναικών. Αυτές κάνουν τις επαφές τους σε λιγότερο εμφανή σημεία του χωριού, μπροστά στα υπίτια ή στις αυλές τους, όπως το θέλει η παράδοση, που σε μεγάλο βαθμό εξακολουθεί να γίνεται σεβαστή σε όλη την ελληνική περιφέρεια.

Το σύνολο σχεδόν των οικημάτων που έχουν πρόσωψη στην πλατεία, αν και καλαίσθητα τα περισσότερα, δεν μπορούν να χαρακτηρι-

Η μονάδα "Ρέμβη", κάτω από την κορυφή του κατάφυτου λόφου "Ύψωμα",

και όλος ο τόπος μοσχοβιολούσε από το μοναδικό και αξέχαστο ζυμωτό ψωμί.

Ο μεσαίος δρόμος που ξεκινάει από την πλατειούλα του Προφήτη Ηλία διαυχίζει ανηφορικά το χωριό με κατεύθυνση Ν-ΝΔ. Σε απόσταση 100 περίπου μέτρων συναντάει την κεντρική πλατεία, με το ωραίο κτίριο του Δημαρχείου, τα απαραίτητα καφενεδάκια και κάποια καταστήματα. Εδώ συγκεντρώνεται παραδοσιακά ο αντρικός πληθυσμός των Μεταξάδων για καφεδάκι, κουβεντούλα και τις καθημερινές επιβεβλημένες κοινωνικές

στούν παραδοσιακά. Κάποια μάλιστα από αυτά- υπακούοντας προφανώς σε υποτιμότητες μείωσης του κατασκευαστικού κόστους - ξεφεύγουν εντελώς από την οικιστική παράδοση του οικισμού, με αποτέλεσμα να αλλοιώνουν την αρχιτεκτονική του φυσιογνωμία και να αποτελούν παράταιρη παρουσία στο κεντρικότερο σημείο των Μεταξάδων.

Μετά την κεντρική πλατεία το χωριό αναπτύσσεται αμφιθεατρικά από Ανατολή προς Δύση, με ένα δίκτυο στενών αλλά εύκολα προσπελάσιμων ασφαλτοστρωμένων δρόμων.

Στο υψηλότερο σημείο ο εισωτερικός δρόμος συναντάει τον δυτικό περιφερειακό, που μέσα από απέραντο δρυνόδανος συνεχίζει προς το Μικρό Δέρειο και τα ορεινά τμήματα της οροσειράς της Ροδόπης με τα Πομακοχώρια της. Στο σημείο εξόδου το ένα τμήμα του δρόμου λοξοδρομεί προς τα ΝΔ (αριστερά) και μετά από 200 περίπου μέτρα καταλήγει στην μονάδα **Ρέμβη**, ακριβώς κάτω από την κορυφή του ιστορικού - για τον τόπο - λόφου "**Υψωμα**".

ακριτική αυτή γωνιά που απέχει τόσο πολύ από τα τουριστικά παράλια; Τη δυναμική απάντηση έδωσαν δύο νέοι οραματιστές από τους Μεταξάδες, ο **Βαγγέλης Τσιακοδούδης** και ο **Δημήτρης Νικολούδης**. Επέλεξαν το ωραιότερο σημείο του χωριού, κάτω ακριβώς από την κορυφή του λόφου "**Υψωμα**", μια θέση ιδανική για ρεμβασμό στον ολάνοιχτο ορίζοντα με τις αχανείς πεδιάδες του Έβρου. Έδωσαν στο συγκρότημα την απόλυτα αντιποσωπευτική ονομασία "**Ρέμβη**" και δημιούργησαν σε διάφορα επίπεδα της αμφι-

με την υπέροχη θέα στους Μεταξάδες, αποτελεί ιδανικό τόπο διακοπών.

Η ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΤΗΣ ΠΑΡΑΜΟΝΗΣ ΜΑΣ ΣΤΗ "ΡΕΜΒΗ"

Ανοίγω για άλλη μια φορά το χάρτη της Θράκης και παρατηρώ τη θέση των Μεταξάδων στον Βόρειο Έβρο, τόσο κοντά στα Ελληνοβουλγαρικά σύνορα. Αν - πριν επισκεφθούμε την περιοχή - μας διαβεβαίωνε κάποιος, πως εδώ στην άκρη της Ελλάδας υπάρχει δυνατότητα διαμονής, μάλλον θα αμφιβάλλαμε. Ποιος και για ποιο λόγο θα επιχειρούσε μια παρόμοια επένδυση στην

θεατρική λοφοπλαγιάς μια σύνθετη μονάδα με 6 αυτοτελείς ενοικιαζόμενες κατοικίες, έναν χώρο καφέ-μπαρ και μια ευρύχωρη αίθουσα εστιατορίου. Σε κάθε τμήμα της μονάδας είναι ορατή η ποιοτική προσπάθεια των δημιουργών της, όλα τα οικήματα περιβάλλονται από φροντισμένους χώρους πράσινουν έχουν ανατολικό προσανατολισμό και χαρίζουν την ίδια ανεμπόδιστη θέα στον επισκέπτη. Η εξυπηρέτηση στο εστιατόριο είναι γρήγορη και πρόθυμη, η κουζίνα εξαίρετη, με μεγάλη ποικιλία ορεκτικών και κυρίως πιάτων, που

Μεταβυζαντινός ναός Αγ. Αθανασίου στο Αλεποχώρι. Μπροστά του μια τεράστια δρυς, που δεν αποκλείεται να χρονολογείται και αυτή από τα τέλη του 17ου αιώνα.

βαυτίζονται τόσο στην ελληνική παραδοσιακή κουζίνα, όσο και στα θαυμάσια ντόπια κρέατα. Οι βραδινές ώρες στο καφέ-μπαρ της Ρέμβης μας χαρίζουν στιγμές ανεπανάληπτης γαλήνης. Είναι η ώρα που τα ζωηρά χρώματα από τα δρυοδάση και τις καλλιέργειες του κάμπου έχουν χαθεί μες το υποτάδι, στη θέση τους δύως λαμπτυρόζουν τα εκατοντάδες φωτάκια των διάσπαρτων οικισμών και ψηλά στον ανέφελο ουρανό τα εκατομμύρια των άστρων. Μετά τα μεσαννχτα ελάχιστες παρέες έχουν απομείνει στη νυχτερινή ανοιξιάτικη δροσιά, οι περισυπότεροι έχουν απουρθεί στο εισωτερικό. Βγάζουμε τις καρέκλες στο μπαλκονάκι της μικρής μας κατοικίας και, με μοναδικό ήχο ολόγυρά μας το τραγούδι των αιδονιών, απολαμβάνουμε τη Ρέμβη σε όλο της το μεγαλείο.

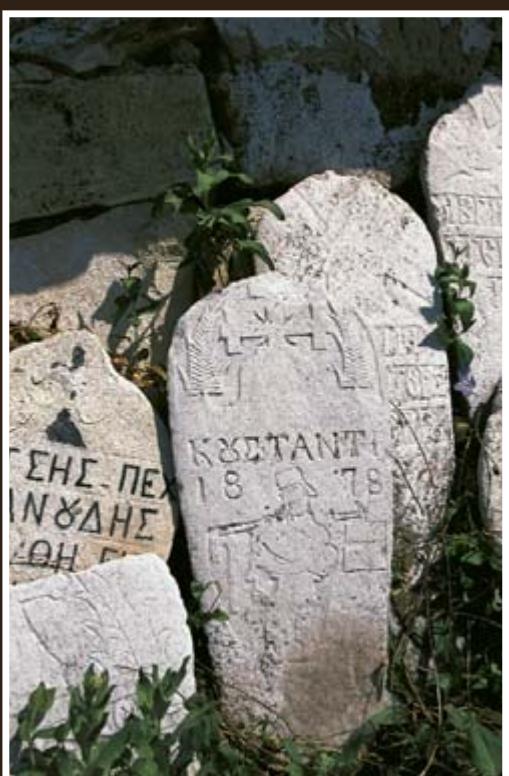
ΜΕΤΑΒΥΖΑΝΤΙΝΟΙ ΝΑΟΙ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕΤΑΞΑΔΩΝ

Από τον Θανάση Γουρίδη πληροφορούμαστε, ότι “η εκκλησιαστική ιστορία της

Θράκης αποτελεί μια άγνωστη, αλλά εξαιρετικά σημαντική παράδοση του πολιτισμού της περιοχής. Επιπλέον είναι μία ανεκμετάλλευτη “φλέβα” εκμετάλλευσης ως προς τις τεράστιες δυνατότητες εναλλακτικού τουρισμού που αντή προσφέρει. Ανάμεσα σε όλους τους μεταβυζαντινούς ναούς της Θράκης σαφώς ξεχωρίζει ένα πλήρως λησμονημένο μέχρι πρόσφατα σύνολο. Πρόκειται για τους τρεις ναούς περί τον οικισμό των Μεταξάδων οι οποίοι βρίσκονται σε μια ακτίνα 4 χλμ και ανήκουν όλοι τους στην ίδια περίοδο. Είναι οι ναοί:

- Τον **Άγιον Παντελεήμονα** ή **Άγιας Παρασκευής Παλιοντόν**, τον 1705 ή λίγο προγενέστερος.
- Τον **Άγιον Αθανασίον Μεταξάδων**, τελευταίας δεκαετίας του 17ου αιώνα (1690-1698).
- Τον **Άγιον Αθανασίον Αλεποχωρίου**, οικοδομημένος και τοιχογραφημένος στα 1729.

Όλοι αυτοί οι ναοί βρίσκονται στο χώρο των παλαιών κοινωνιών, στις άκρες των οικισμών. Είναι κτίσματα με χαμηλό ύψος, ανεγερμένα με ευτελή υλικά και χωρίς ανοίγματα, όπως ακριβώς γινόταν κατά την Τουρκο-

Τοιχογραφίες από το εσωτερικό του Αγ. Παντελεήμονα Παλιουρίου, με σκηνές από την κόλαση και τον Άγιο Χριστόφορο με μορφή σκύλου.

Ταφικές πέτρες μπροστά στον ναό του Αγ. Αθανασίου των Μεταξάδων.

Διακρίνονται εγχάρακτες χρονολογίες του 19ου αιώνα και παραστάσεις που υποδηλώνουν τις δεξιότητες του θανόντος.

κρατία, όχι μόνον επειδή έτσι επέβαλλαν οι κατακτητές, για να μην προκαλούν οι υπόδουλοι, αλλά και λόγω της εξαιρετικής οικονομικής στενότητας της εποχής. Τυπολογικά υπάρχει ομοιότητα κυρίως ανάμεσα στους δύο πρώτους ναούς, ενώ ο τρίτος, εκείνος των Μεταξάδων, είναι αισθητά μικρότερος από τους δύο άλλους και έτσι

διαφοροποιείται σημαντικά από αυτούς. Όλοι οι ναοί ακολουθούν την τυπική τριμεοίδη διαίρεση σε πρόναο, κυρίως ναό και ιερό. Ο κυρίως ναός είναι και στις τρεις περιπτώσεις μονόχωρος, ενώ ο πρόναος είναι ισόγειος. Στους δύο μεγάλους ναούς, εκείνους των Παλιουρίου και των Αλεποχωρίου υπάρχουν δύο κύριες είσοδοι, μία για τις γυναίκες που

Με πολλά πετρόκτιστα σπίτια, το δυτικό τμήμα του οικισμού Παλιούρι έχει χαρακτηριστεί παραδοσιακό.

οδηγεί στον πρόναο - γυναικωνίτη - και μία για τους άντρες κατευθείαν στον χυρών ναό. Αντίθετα ο Άγιος Αθανάσιος Μεταξάδων έχει μόνο μία θύρα η οποία οδηγεί στο μεταγενέστερο πρόναο. Στον τελευταίο αυτό ναό ο πρόναος κτίστηκε το 1924, ενώ το κύριο τμήμα ανήκει στην αρχική φάση του τελευταίου μέρους του 17ου αιώνα. Οι αφίδες εσωτερικά είναι ημικυκλικές. Ημικυκλικές είναι και εξωτερικά, χωρίς παράθυρα. Κόγχες ανοίγονται στο ιερό με φειδώ.

Το υλικό δόμησης είναι η ακανόνιστη πέτρα και για τους τρεις, υλικό που βρίσκεται σε αφθονία στην περιοχή και που άλλωστε την έχει αναδείξει ως πατρίδα της ντόπιας λιθοξοϊκής. Ξυλοδεσίες διπλές, συνήθως αφανείς, δένουν τα κτίρια σε ποικίλα ύψη. Οι ξυλόστεγες είναι κεραμισκεπείς, ενώ τα ζευκτά έχουν απλή μορφή.

Τα τέμπλα διατηρούν εν μέρει την αρχική τους κατασκευή με κάποιες φορητές εικόνες από τις αρχές του 18ου αιώνα.

Το σημαντικότερο όμως στοιχείο των ναών,

εκείνο που προσδίδει τη μεγάλη τους αξία είναι, εκτός από την παλαιότητα, οι τοιχογραφίες τους: και οι τρεις είναι κατάγραφοι με ζωγραφικά σύνολα μεγάλης καλλιτεχνικής και αρχαιολογικής αξίας. Ακόμη σημαντικότερο: σε αυτούς παρουσιάζονται διαφορετικές τάσεις και εκφράσεις. Έτσι στο μεσαίο τμήμα του ναού του Αλεποχωρίου οι ιστάμενες μορφές των αγώνων ξεχωρίζουν για το πιο ακαδημαϊκό, ιδεαλιστικό και επίσημο ύφος, αλλά και για τη διακοσμητική διάθεση. Αντίθετα στο Παλιούρι οι μορφές είναι πιο τραχιές, πιο απλοίκες και γι' αυτό ίσως πιο άμεσες. Στην επάνω ξώνη και στους δύο ναούς οι παραστάσεις του δωδεκαόρτου προσφέρουν μία ομάδα η οποία είναι ιδιαίτερα σπάνια στην περιοχή. Εξαιρετικά σημαντικές είναι και οι παραστάσεις της Δευτέρας Παρονσίας στον πρόναο και στους δύο ναούς.

Δυστυχώς στον τρίτο κατάγραφο ναό, εκείνο των Μεταξάδων, λίγα φαίνονται σήμερα λόγω των βίαιου ασβεστώματος που υπέστησαν πριν από μία τριακονταετία.

ΣΤΗ ΣΥΝΑΡΠΑΣΤΙΚΗ ΦΥΣΗ ΤΩΝ ΜΕΤΑΞΑΔΩΝ

Τα ψηλά βουνά απουσιάζουν από τον ανατολικό ορίζοντα του Έβρου, έτοι ο ήλιος απέναντι μας ξεκινάει από πολύ νωρίς την ανηφορική του διαδρομή. Το ίδιο πρώτο είναι και το δικό μας ξεκίνημα της μέρας. Οι πρώτες ακτίνες μας βρίσκουν στο μπαλκονάκι να αγναντεύουμε την τυλιγμένη σε γκρίζα αχλύ απέραντη πεδιάδα του Βόρειου Έβρου. Με έκπληξη παρατηρούμε, ότι η πρωινή υγρασία απουσιάζει εντελώς από το σημείο που βρισκόμαστε. Με τόση βλάστηση ολόγυρά μας το φαινόμενο αυτό είναι αυστηρήστο και οπωδήποτε αποτελεί μια εξήγηση για το ωραίο και ελαφρύ κλίμα των Μεταξάδων.

Καθώς το ρολόι δείχνει 7, στο καφέ της Ρέμβης παρατηρεύται ανθρώπινη δραστηριότητα. Κατηφορίζουμε τα πλακόστρωτα σκαλοπάτια και λίγα λεπτά αφγότερα, έχουμε την ευτυχία να απολαμβάνουμε τον πρώτο μας καφέ στον υπέροχο υπαίθριο χώρο, ανάμεσα στο γρασίδι, στα αρώματα της άνοι-

ξης και στην πρωινή δροσιά. Παραμονή Πρωτομαγιάς. Μια καταπληκτική μέρα ξεκινάει σ' αυτό τον ωραίο τόπο, που απλώνεται ολόγυρά μας. Σπεύδουμε να τον γνωρίσουμε, όσο μπορούμε περιμετρέο.

Διασχίζουμε τον μισοκοινισμένο ακόμα οικισμό των Μεταξάδων και αρχίζουμε την περιήγησή μας από τον λόφο του **Προφήτη Ηλία**, που δευτερεύει σε ελάχιστη απόσταση ανατολικά του οικισμού. Ένας πολύ καλός χωματόδρομος μας οδηγεί σε 3 λεπτά στην κορυφή του δρυσικέπαυτου λοφίσκου. Εδώ, σε υψόμετρο 150 μέτρων -όσο περίπου και το υψόμετρο της Ρέμβης- βρίσκεται το οικύνυμο εξωκλήσι, χτισμένο με πελεκητή πέτρα αρχικά το 1896 και μεταγενέστερα το 1993. Ο χώρος είναι γαλήνιος και ειρηνικός και προσφέρει την ωραιότερη θέα προς τους Μεταξάδες. Κάτω από το γλυκύτατο πρωινό φως το ωραίο χωριό δείχνει ακόμα ωραιότερο. Ανατολικά του λόφου εκτείνεται το επίνιος παραδοσιακό χωριό **"Παλιούρι"**, ενώ κάτω χαμηλά διακρίνεται ένα τμήμα της νωχελικής ροής του Ερυθροπόταμου, ανάμε-

Επιβλητικό σπίτι στο Παλιούρι, κατασκευασμένο εξ' οικοκήπου από συμπαγή τούβλα, με μπαλκόνι και μεγάλα παράθυρα με διακοσμητικές αψίδες.

σα στους οικισμούς της **Αβδέλλας** και της **Πολιάς**. Όλος ο κάμπος απλώνεται στα πόδια μας με μια μεγαλόπερη χρωματική ποικιλία, σ' όλους τους τόνους του καφέ και του πράσινου, ανάλογα με το είδος των διαφόρων καλλιεργειών. Τέλος, όλος ο νότιος και νοτιοδυτικός ορίζοντας καλύπτεται από την συμπαγή καταπράσινη επιφάνεια του μεγάλου δημοτικού δρυσιδάσους των Μεταξάδων. Με την ευχέρεια της πρόσβασης, το γαλήνιο περιβάλλον και τη θαυμάσια θέα, ο λόφος του Προφήτη Ηλία είναι ένα σημείο ιδανικό για επισκεψη, ιδιαίτερα κατά τις πρωινές ώρες της ημέρας.

Βγαίνουμε από τους Μεταξάδες με κατεύθυνση προς την Αβδέλλα, πριν όμως φτάσουμε στο μικρό οικισμό συναντάμε έναν πολύ καλοστρωμένο αγροτικό δρόμο, που ανηφορίζει με ήπιες κλίσεις προς τα δυτικά. Αποφασίζουμε να τον ακολουθήσουμε και πολύ γρήγορα βρισκόμαστε σ' ένα αγροτικό τοπίο αυθεντικό, με μεγάλα σταροχώραφα, άριστα καλλιεργημένα. Ομαλές λοφοπλαγιές με

Κάτω από το λόφο του παλιού στρατιωτικού φυλακίου απλώνεται μια όμορφη κοινάδα με ένα εγκαταλελειμμένο πλινθόκτιστο Βουλγαρικό χωριό.

καταπάσινα στάχυα που κυματίζουν στο πρωινό αεράκι, ελαφρές χαραδρώσεις εδάφους ανάμεσά τους, πού και πού μικρές συστάδες δρυός, είναι μια διαδρομή νωχελική και γαλήνια, με ολοκληρωτική απουσία τροχοφόρων, αυτικών ή αγροτικών. Ο δρόμος ανηφοριζει συνέχεια προς τα δυτικά, το τοπίο μεταβάλλεται σε ημιορεινό, οι καλλιεργημένες εκτάσεις λιγοστεύουν, δίνουν όλο και περισσότερο τη θέση τους σε δρυοσκέπαστους λοφίσκους και εντονότερες κλίσεις και χαραδρώσεις του εδάφους.

Πέντε περίπου χιλιόμετρα από την αναχώρησή μας συναντάμε στα δεξιά (ΒΔ) ένα παρακλάδι του δρόμου πολύ κατηφορικό. Το αφήνουμε προσωρινά και συνεχίζουμε, γιατί μπροστά απέναντί μας διακρίνουμε στην κορυφή ενός λόφου κάτι που μοιάζει με ερειπωμένο κτίσμα. Μετά από λίγο, ο καλός ως τώρα χωματόδρομος δίνει τη θέση του σε δευτερεύοντες και δύσβατους αγροτικούς

δρόμους, που εκφυλίζονται ανάμεσα σε καλλιεργημένες εκτάσεις και δρυοδάση. Αφήνουμε το αυτοκίνητο, διασχίζουμε κάθετα ένα επικλινές σταροχώραφο και στο τελείωμά του συναντάμε ένα στενό, ανεπαίσθητο μονοπάτι, που, από τους θάμνους που το έχουν κυριεύσει, δείχνει για πολύ καιρό αχρησιμοποίητο. Βρισκόμαστε ήδη στο υψηλότερο σημείο της λοφούσειράς. Το μονοπάτι συνεχίζει με βόρεια κατεύθυνση και, μετά από 200 περίπου μέτρα, καταλήγει μπροστά στο ερειπωμένο κτίσμα. Είναι ένα παλιό ελληνικό στρατιωτικό φυλάκιο. Οι τοίχοι του είναι μισογκρεμισμένοι, οι πέτρες κείτονται σε μεγάλους υαδούς, τόσο στον περιβάλλοντα χώρο όσο και στο εισιτερικό. Περιδιαβαίνουμε για λίγο σιωπηλοί ανάμεσα στα χαλάσματα, προσπαθούμε να ανιχνεύσουμε σημεία και αντικείμενα του παρελθόντος, κάποια μισοσβησμένα χαράγματα στους πέτρινους τοίχους με αρχικά ονομάτων των παλιών φαντάρων, κάποια

σπασμένα μπουκάλια, μερικά σκουριασμένα κουτιά από κονσέρβες. Απομεινάρια μιας μικρής κοινωνίας ανθρώπων, που κάποτε σ' αυτή την ευχατιά της ελληνικής επικράτειας, ήταν ταγμένη να φυλάει Θερμοπύλες. Σε καιρικές θέσεις γύρω από το φυλάκιο, ανάμεσα σε πυκνούς και αδιαπέραστους πια θάμνους, διακρίνονται ακόμα τα οργάνωματα και οι θέσεις μάχης.

Ένα πιο σύγχρονο κατασκεύασμα είναι το τοιμεντένιο τριγωνομετρικό κολονάκι της Γεωγραφικής Υπηρεσίας Στρατού. Υπάρχει όμως και ένα μικρό κτίσμα ανέγγιχτο από τη φθορά του χρόνου. Είναι η άριστης κατασκευής υπερυψωμένη σκοπιά, με θέα στρατηγική σ' όλο το δυτικό και νοτιοδυτικό ορίζοντα. Από αυτό το σημείο αγναντεύουμε κάτω χαμηλά τις εκτάσεις της γειτονικής χώρας, της Βουλγαρίας. Είναι μια κοιλάδα εκπληκτικής ομορφιάς, που σχηματίζεται ανάμεσα σε δυο ουσκέπαστα βουνά και ένα σημαντικό της τμήμα διαχίζει ο Ερυθροπόταμος. Στο μέσον περίπου της κοιλάδας, είναι χτισμένος σε μια ήπια πλαγιά ένας μικρός Βουλγαρικός οικισμός. Τα υπίτια του είναι στο σύνολό τους πλινθόκτιστα, μ' αυτό το καφεκόκινο χρώμα

που ξεχωρίζει χαρακτηριστικά κάτω από τον πρωινό ήλιο. Προσπαθούμε να εντοπίσουμε στο χωριό κάποιες κινήσεις, κάποια ανθρώπινη δραστηριότητα. Όσο και αν το παρατηρούμε όμως με τον ωχυρό τηλεφακό, δεν διακρίνουμε καμιά ένδειξη ζωής. Παρά την ειδυλλιακή τοποθεσία στην οποία είναι χτισμένο, το Βουλγαρικό χωριό δείχνει να έχει εγκαταλειφθεί από τους κατόπινούς του.

Επιστρέφουμε στο αυτοκίνητο και συναντάμε και πάλι τον κατηφορικό αγροτικό δρόμο που είχαμε αφήσει. Κινούμαστε τώρα ανατολικά, ανάμεσα σε εντυπωσιακές καλλιεργημένες εκτάσεις και χιλιάδες αγροιλούλουδα. Η φυση, ολάνθιστη, έχει φορέσει τις πιο πολύχρωμες φροεμές της, έτοιμη να υποδεχθεί την πιο χαρμόσυνη μέρα του χρόνου για περιβάλλον και ανθρώπους, την Πρωτομαγιά.

Σ' ένα χωράφι δίπλα στο δρόμο, κάποια λουλούδια διαφορετικά από τα άλλα κινούν την προσοχή μας. Σταματάμε και πλησιάζουμε. Άγριες τουλίπες!, φωνάζει με ενθουσιασμό η Άννα. Είναι κατακόκκινες, μικρούλες, το ύψος τους μετά βίας φτάνει τα 30 εκατοστά. Είναι μικρότερες από τις άγριες τουλίπες που κατακλύζουν τον Αργολικό κάμπο γύρω από

Το παλιό στρατιωτικό φυλάκιο στα Ελληνοβουλγαρικά σύνορα εγκαταλείφθηκε και ερήμωσε σηματοδοτώντας το τέλος μιας εποχής που χαρακτηρίστηκε από αμοιβαία κακυποψία μεταξύ των δύο χωρών.

τα Δίδυμα και πολύ μικρότερες από τις αντί-στοιχεις της Χίου, τους περίφημους "λαλάδες". Ωστόσο, παρά το ταπεινό τους παράστημα, τούτες εδώ οι υπερβόρειες τουλίπες του Έβρου, δεν υπολείπονται καθόλου σε χάρη και ομορφιά έναντι των ομοειδών εκπροσώπων στα νότια της χώρας. Το μόνο μας παράπονο είναι, πως πολύ λίγες είναι ακόμα ανθισμένες. Στη συντριπτική τους πλειοψηφία είναι διάυπαρτες κατά χιλιάδες στους αγρούς, με σφιχτά πράσινα μπουμπούκια, που κρύβουν ξηλότυπα των κόκκινο ανθό τους. Είναι βέβαιο, πως αν είχαμε την εξαιρετική τύχη, να επισκεφθούμε μετά από μία ή δύο εβδομάδες την περιοχή, θα βρισκόμασταν μπροστά σε ένα απίστευτο υπερθέαμα, ένα απέραντο, κατακόκκινο χαλί.

Ξαναμπαίνουμε στο αυτοκίνητο και συνεχίζουμε την συναρπαστική μας διαδρομή. Σ' ένα σημείο ο κεντρικός αγροτικός δρόμος σχηματίζει προς τα βόρεια μια διακλάδωση. Ξεστρατίζουμε για λόγο και την ακολουθούμε. Η πορεία μας είναι

Ερυθροπόταμος. Έχοντας διαγράψει μια μεγάλη και αθέατη καμπύλη στη Βουλγάρικη κοιλάδα, πίσω από τους δασωμένους λόφους του φυλακίου, προβάλλει και πάλι στο Ελληνικό έδαφος το πανέμορφο ποτάμι, με τα κρυστάλλινα νερά του, τις αιμουδιές και τις ιτιές, τα τιτιβίσματα των αναρίθμητων πουλιών του. Η ροή του σ' αυτό το επίπεδο σημείο είναι απόλυτα νωχελική, το ποτάμι μοιάζει επιτέλους να ηρεμεί μετά την πολυδαίδαλη και οπωδήποτε ορμητική και πολύβονη διαδρομή του, ανάμεσα στις χαράδρες και στα Βουλγαρικά βουνά. Η πρόσβαση βέβαια στις όχθες είναι αδύνατη, οι καταπτώσεις του εδάφους έχουν δημιουργήσει γχρεμούς αδια-

Άνοιξη στα λιβάδια του Έβρου. Εκρηκτική και πολύχρωμη, όπως σε κάθε τόπο της Ελλάδας.

Εξωτικής ομορφιάς άγριες τουλίπες εμφανίζονται κάθε Μάϊο στους αγρούς δυτικά των Μεταξάδων, πολύ κοντά στη κοίτη του Ερυθροπόταμου.

σύντομη. Μετά από μερικές εκατοντάδες μέτρα ο δρομίσκος σταματάει αιφνιδιαστικά, μπροστά σε μια χαράδρωση του εδάφους. Βαδίζουμε μερικά μέτρα με τα πόδια και φτάνουμε στο χείλος μιας κατακόρυφης χωμάτινης πλαγιάς. Εκεί, μένουμε έκθαμβοι από την ομορφιά του τοπίου που αντικρύζουμε. Όλη σχεδόν την κοίτη της ήπιας χαράδρας τη διαφεντεύει με τη ροή του ο

πέραστους. Δεν συμβαίνει όμως το ίδιο λίγα χιλιόμετρα πιο κάτω. Εκεί ο δρόμος χαμηλώνει απαλά ως την όχθη και μας δίνει τη δυνατότητα να βρεθούμε δίπλα στο νερό. Είναι η ώρα, που σ' όλο τον κάμπο επικρατεί μεγάλη ζέστη. Κάτω από την ευεργετική ομιά που ρίχνουν οι ιτιές αφήνουμε το χρόνο να κυλάει αβίαστα, όπως κυλάει το δροσερό νερό του Ερυθροπόταμου στα πόδια μας. Ένας

Ένα σημείο της συναρπαστικής διαδρομής του
Ερυθροπόταμου στα δυτικά των Μεταξάδων,
με πεντακάθαρα νερά, αιμονησίδες και
πλούσια παρυδάτια βλάστηση.

Το εκκλησάκι των Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης στο δημοτικό δρυοδάσος των Μεταξάδων αποτελεί έξοχο δείγμα παραδοσιακής αρχιτεκτονικής με ντόπια πελεκητή πέτρα.

τεράστιος λευκοτικνιάς κάνει μερικά βήματα στις αμμουδερές νησίδες του ποταμού και ύστερα απογειώνεται και ανοίγει τα φτερά του σε μία πτήση αρχοντική και γαλήνια.

Κάποια στιγμή αποφασίζουμε να εγκαταλείψουμε τη δροσιά και τη νιφάδα. Ξαναπαίρνουμε τον ωραίο αγροτικό δρόμο για Μεταξάδες που κινείται για λίγο παράλληλα με το ποτάμι, ενώ αργότερα στρέφεται προς το εισωτερικό και συναντάει τον ασφαλτοστρωμένο δρόμο της Αβδέλλας. Έχουμε ήδη ολοκληρώσει μια κυκλική πορεία 15 περίπου χιλιομέτρων, ένα μεγάλο τόξο από τα δυτικά προς τα ανατολικά, που μας χάρισε πολλές και συναρπαστικές εικόνες από την αθέατη φύση των Μεταξάδων.

ΠΡΩΤΟΜΑΓΙΑ. Η ΠΕΡΙΗΓΗΣΗ ΣΥΝΕΧΙΖΕΤΑΙ

Σύμερα οι ανθρώπινες δραστηριότητες ξεκινούν πολύ πριν από τις 7 στη Ρέμβη. Τακτοποιούνται τα κάρβουνα και οι συύβλες με τα αρνιά, ο μεγάλος υπαίθριος χώρος συγρίζεται και καθαρίζεται με σχολαστικό-

τητα. Ρυθμίζονται οι τελευταίες λεπτομέρειες για την υποδοχή και εξυπηρέτηση του μεγάλου πλήθους ανθρώπων, που αναμένεται να συρρεύσει τη σημερινή μέρα γιορτής των εργαζομένων και της φύσης. Ευχόμαστε "καλό κουράγιο" στους φίλους μας και ξεκινάμε και εμείς την πρωτομαγιάτικη εξόρμησή μας.

Προς τα Ν-ΝΔ των Μεταξάδων ανηφορίζουμε τον ασφαλτοστρωμένο δρόμο με κατεύθυνση προς το Μικρό Δέρειο. Σε απόσταση δύο περίπου χιλιομέτρων συναντάμε στ' αριστερά τον δρόμουν ένα ξύλινο κιόσκι. Ο δρόμος που περνάει από κάτω μας οδηγεί μετά από 400 μέτρα στον χώρο δαισικής αναψυχής του Αγίου Κωνσταντίνου, που έχει δημιουργηθεί πριν λίγα χρόνια από τις προηγούμενες κοινοτικές αρχές. Εδώ, σε υψόμετρο 180 μέτρων, μέσα σε θαυμάσιο δρυοδάσος, βρίσκεται χτισμένο με ντόπια πέτρα το εκκλησάκι των Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης. Μπροστά και γύρω από το εκκλησάκι δευτόρχουν με τον όγκο τους τέσσερα καταπληκτικά δέντρα υπεραιωνόβιων δρυών, ενώ όλες οι υπόλοιπες στο δάσος είναι πολύ νεότερες. Ο περιβάλλων

χώρος είναι άριστα αξιοποιημένος με εγκαταστάσεις δασικής αναψυχής, που περιλαμβάνουν ξύλινα παγκάκια και τραπέζακια διάσπαρτα στο δάσος, βρύση με τρεχούμενο νερό, χτιστές ψηταριές, κιόσκια ανάπταυσης, πλήρη παιδική χαρά, κάδους απορριμμάτων και τουαλέτες.¹ Ήδη καταφθάνουν οι πρώτες χαρούμενες παρέες και ξεκινούν τις προετοιμασίες τους για τη μεγάλη γιορτή της πρωτομαγιάς.

Η ίδια χαρούμενη ατμόσφαιρα επικρατεί σε πολλά σημεία της δασικής μας διαδρομής προς το Μικρό Δέρειο. Όλη αυτή η μεγάλη περιοχή, που εκτείνεται στο νότιο άκρο των Μεταξάδων, έχει συνολική έκταση 15,260 στρεμμάτων και αποτελεί το **Δημοτικό δάσος** του Δήμου Μεταξάδων. Έχει παραχωρηθεί ήδη από το 1929 με απόφαση του Διοικητικού Δικαυτηρίου του Υπουργείου Γεωργίας στην τότε κοινότητα Μεταξάδων. Το δάσος αυτό αποτελείται σχεδόν αποκλειστικά από αμιγείς συστάδες πρεμνοφυούς δρυός ήλικιας 20-50 ετών. Παρατηρείται επίσης και ποικιλία πολλών άλλων δασιοπονικών ειδών σε μικρούς βέβαια αριθμούς, όπως ο γαύρος, ο

φράξος, ο τρίλοβος σφένδαμος, ο κέδρος, η κρανιά, η φλαμουριά, το σκλήθρο και πολλά άλλα. Το υπερθαλάσσιο ύψος της περιοχής κυμαίνεται από τα 70 έως τα 300 μέτρα. Το ανάγλυφο είναι πολυποίκιλο και γενικά ήπιο, αφού απουσιάζουν οι μεγάλες υψομετρικές διαφορές, ενώ αντίστοιχα οι βαθιές και απότομες χαραδρώσεις είναι ελάχιστες. Όσον αφορά την άγρια πανίδα, στο δάσος διαβιούν διάφορα θηλαστικά, πτηνά και ερπετά, που δεν έχουν όμως καταγραφεί συστηματικά. Συνηθέστερα εμφανίζονται λαγοί, αλεπούδες, και γενικά μικρά ζώα, χωρίς να είναι σπάνια και η διέλευση μεγάλων θηλαστικών, όπως τα ζαρκάδια και τα αγριογούρουνα.

Μια από τις κύριες προτεραιότητες της νέας δημοτικής αρχής των Μεταξάδων είναι να αξιοποιήσει ένα τμήμα του δάσους σε ελεγχόμενη κυνηγετική περιοχή πανελλήνιας εμβέλειας. Ο Δήμαρχος **Χρήστος Τερτσούδης** είναι σαφής, πιστεύει πως η δημιουργία καταφυγίου θηραμάτων είναι στόχος υλοποίησμος, που θα τονώσει το τουριστικό ενδιαφέρον και την οικονομία της ευρύτερης περιοχής. Μετά από θαυμάσια δασική διαδρομή

Εκανοντάδες άνθρωποι γιορτάζουν την Πρωτομαγιά στο απέραντο δημοτικό δάσος Μεταξάδων.

Ένα μοναχικό δέντρο, κοντά του ένας πελαργός και μερικές χρωματικές πινελιές στην ομαλή επιφάνεια της γης, συνθέτουν το λιτό και γαλήνιο τοπίο στις χαμηλές πιοφοπλαγιές έξω από το Αλεποχώρι.

περίπου χιλιομέτρων φτάνουμε στον όμιορφο οικισμό του **Μικρού Δέρειου**, περνώντας την παλιά στρατιωτική γέφυρα πάνω από ένα παρακλάδι του Ερυθροπόταμου. Είναι αυτό το τμήμα του ποταμού που πηγάζει από τις δαιμονένες πλαγιές της Ελληνικής Ανατολικής Ροδόπης και συναντάται αργότερα με το τμήμα που πηγάζει από τη Βουλγαρία.

Πλήθος κόσμου έχει αρχίσει ήδη να συγκεντρώνεται στο Μικρό Δέρειο γύρω από το ποτάμι, ξεκινώντας τις προετοιμασίες για τον εορτασμό της Πρωτομαγιάς. Εμείς αποφασίζουμε μια μεγάλη περιήγηση στα Πομακοχώρια που είναι διάσπαρτα σε όλη τη γύρω ορεινή περιοχή, αρχικά στο **Μεγάλο Δέρειο** και αργότερα στη **Ρούσσα** και στο **Γονικό**. Στη Ρούσσα πίνουμε ωραίο καφεδάκι στο καφενείο του Αμέτ, ενώ παραδίπλα γυρίζουν οι συύβλες με τα αρνιά. Έχει μεγάλο ενδιαφέρον η περιήγηση σ' αυτά τα χωριά με τις τόσες

ιδιαιτερότητες, η έστω και μικρή όμως αναφορά, δεν είναι του παρόντος άρθρου. Το χαρακτηριστικό που είναι κοινό και άμεσα ορατό σε όλα σχεδόν τα Πομακοχώρια της περιοχής, είναι η εγκατάστασή τους σε θέσεις ορεινές και απόμακρες, που δημιουργούν μια αύσθητη απομόνωσης. Είναι στο σύνολό τους γραφικοί οικισμοί, κάπι που οφείλεται τόσο στο ωραίο φυσικό όσο και στο δομημένο περιβάλλον, με ντόπια πέτρα στους τοίχους και μεγάλες πλάκες στις σκεπές.

Όλες οι υπόλοιπες ώρες αφιερώνονται σε μια συναρπαστική περιήγηση στα Πομακοχώρια της περιοχής και στην τοποθεσία **“Χίλια”**, ένα θεαματικό και εκτεταμένο οροπέδιο, σε υψόμετρο 800 περίπου μέτρων, πολύ κοντά στην κορυφογραμμή της Ροδόπης. Εδώ το πρωτομαγιάτικο γλέντι έχει ανάψει από νωρίς, ενώ στις πλήρεις εγκαταστάσεις που υπάρχουν, φιλοξενείται κάθε Αύγουστο, το φημισμένο

“Κουρμπάνι” των Πομάκων, με ποικίλες εορταστικές εκδηλώσεις.

Επιστρέφουμε στους Μεταξάδες. Καθώς προχωράει το απόγευμα, οι τελευταίες παρέες εγκαταλείπουν σιγά-σιγά τους χώρους αναψυχής, η πρωτομαγιά έχει ουσιαστικά τελειώσει. Οι βραδινές ώρες μας βρίσκουν στην πλατεία του Δημαρχείου, ασφυκτικά γεμάτη από τον αντρικό πλήθυνσμό των Μεταξάδων. Είναι μια ωραία, ζεστή βραδιά, που θυμίζει καλοκαίρι. Βρίσκουμε με μεγάλη δυσκολία ένα τραπεζάκι και για δύο περίπου ώρες, ζούμε την αιθεντική ατμόσφαιρα της πλατείας του χωριού. Ύστερα κάποιος σηκώνεται, καληνυχτίζει ολόγυρα και αποχωρεί. Σαν να ήταν αυτό το σύνθημα που περίμεναν, ένας-ένας σηκώνονται οι υπόλοιποι και τον μιμούνται. Μέσα σε λίγα λεπτά η πλατεία χάνει τη βουή και τη ζωτάνια της, το κέντρο των Μεταξάδων ερημώνει. Δεν μας έχει μείνει τίποτε άλλο, από το να πάρουμε τον ανηφορικό δρόμο για τη Ρέμβη.

ΣΤΑ ΛΑΤΟΜΕΙΑ ΚΑΙ ΣΤΑ ΑΝΑΧΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΡΥΘΡΟΠΟΤΑΜΟΥ

Στην περιοχή των Μεταξάδων υπάρχουν συνολικά τρία λατομεία, δύο στα δυτικά του χωριού και ένα στα ανατολικά. Τα δύο πρώτα τα εντοπίσαμε εύκολα στους δρυοσκέπαστους λόφους που εκτείνονται σε πολύ μικρή απόσταση, ανάμεσα στους Μεταξάδες και στην Αβδέλλα. Ένα πρώιμη ξεκινάμε να τα γνωρίσουμε από κοντά. Στον δρόμο προς την Αβδέλλα στρίβουμε αριστερά ακολουθώντας την κοίτη ενός μικρού ρέματος. Αφήνουμε το αυτοκίνητο και σε λιγότερο από 10 λεπτά βρισκόμαστε μπροστά στο τεράστιο νταμάρι. Το μέτωπό του πρέπει να ξεπερνάει τα 500 μέτρα, ενώ σε ορισμένα σημεία το ύψος του δεν είναι μικρότερο των 15 μέτρων. Πάνω από τη κατακόρυφη πλαγιά με τη λαξευμένη πέτρα εκτείνεται το δρυοδάσος. Στο ανώτερο τμήμα της τομής του εδάφους ξεχωρίζει χαρακτηριστικά ο χωμάτινος ορίζοντας, που το πάχος του μόλις φτάνει τις μερικές δεκάδες

Πετρόχτιστα σπίτια στο Αλεποχώρι, ένα παλιό και ένα νεώτερο. Αν και η πρώτη ύπη είναι ίδια, οι διαφορές στην αρχιτεκτονική είναι εμφανέστατες.

εκαποστά. Το νταμάρι έχει εγκαταλειφθεί τα τελευταία χρόνια, τα ίχνη ωστόσο της λάξευσης παραμένουν, για να θυμίζουν την πολύχρονη εναρχόληση των λιθοδόνων των Μεταξάδων.

Το ίδιο απόγευμα έχουμε τη χαρά να γνωρίσουμε τον Δημήτρη Πιπερούδη, τον τελευταίο ίνως εναπομείναντα που εξακολουθεί να λαξεύει και να εμπορεύεται την πέτρα στους Μεταξάδες. Συνοδευόμενος από τον εγγονό του Δημήτρη, δέχεται με μεγάλη

κάει την πέτρα του τόπου του, της δίνει τέλεια ορθογώνια σχήματα, γνωρίζει όλα τα μυστικά της. Χιλιάδες κομμάτια διαφόρων διαπάσεων είναι στοιβαγμένα στον υπαίθριο χώρο, όπου βρίσκεται το εργαστήριο του. Μένουμε κατάπληκτοι από αυτό τον μεγάλο αριθμό, που έχει συσυωρευτεί ποιος ξέρει πόσα χρόνια τώρα.

-Τι την κάνεις μπάρμπα-Δημήτρη τόση πέτρα; τον ρωτάω

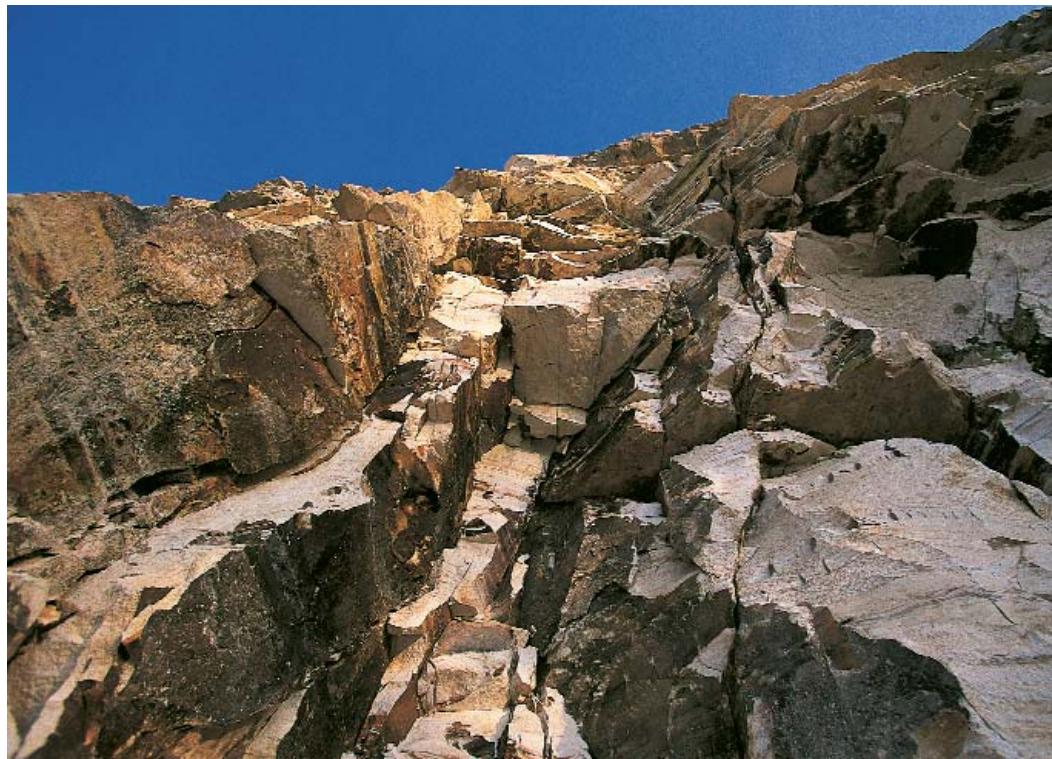
Ο μπάρμπα- Δημήτρης Πιπερούδης στο εργαστήριο του (τηλ. 25530/51060) είναι ο τελευταίος λιθοδός που απέμεινε στους Μεταξάδες και εξακολουθεί να πελεκάει την πέτρα, πιο πολύ από μεράκι. (Επάνω)

Στο υπέδαιφος του δρυοδάσους κρύβεται η περίφημη πέτρα των Μεταξάδων, που με τον ζεόλιθο που περιέχει, είναι ένα άριστο μονωτικό υλικό στην ζέστη και στο κρύο.

ευχαρίστηση να μας ξεναγήσει στο εργαστήριο του, που βρίσκεται πολύ κοντά στην περιοχή των λατομείων.

Η αγάπτη και η αισχολία του μπαρμπα- Δημήτρη με την πέτρα χρονολογούνται από την παιδική του ηλικία. Μισόν αιώνα τώρα πελε-

-Περιμένω μήπως φανεί κάποιος πελάτης, απαντάει με πίκρα. Δυντυχώς τα 3-4 τελευταία χρόνια κανένας δεν ενδιαφέρεται για πέτρα. Τα χρόνια τα καλά ήταν μέχι τα μέσα της δεκαετίας του '70. Από τότε άρχισε να πέφτει η ζήτηση της πέτρας, σήμερα όλοι προτι-

μούν την εύκολη λύση του τσιμέντου.

-Και παρ' όλα αυτά εσύ εξακολούθεις και πελεκάς;

-Τι άλλο έχω να κάνω; Μετά από τόσα χρόνια η πέτρα είναι κομμάτι της ζωής μουν. Έρχομαι εδώ λίγες ώρες και ξεχνιέμαι. Μα το πιο σπουδαίο είναι, ότι τώρα πα πελεκάω για τον εαυτό μουν.

Αυτές οι τελευταίες κουβέντες του μπάριμπα-Δημήτρη μένουν πολύ ώρα στο μυαλό μου...

Εκτός από τη φύση και το αυτικό περιβάλλον των Μεταξάδων η περιήγησή μας επεκτείνεται σ' όλη την επικράτεια του Δήμου. Με έκταση 200,000 στρεμμάτων ο Καποδιστριακός Δήμος Μεταξάδων περιλαμβάνει 15 οικισμούς με συνολικό πληθυσμό 5000 κατοίκων κατά την τελευταία απογραφή. Το 90% της επιφάνειας του Δήμου καταλαμβάνουν εκτάσεις πεδινές, ενώ το 10% ημιορεινές. Από τις καλλιεργημένες εκτάσεις που φτάνουν τα 100.000 στρέμματα, μόνον στο 30% έχει γίνει αναδαμός της γης, ενώ το υπόλοιπο 70% είναι κατακερδισμένες μικρές ιδιοκτησίες. Και από τις θεωρούμενες όμως μεγάλες ιδιοκτησίες αρδεύεται μόνον ένα ποσοστό 20%. Οι δύο αυτοί λόγοι, σε συνδυασμό με το υψηλό κόστος παραγωγής, συντελούν στην χαμηλή κερ-

Μεταξάδες οικισμοί, δηλαδή το **Παλιούρι**, η **Αβδέλλα**, και το **Αλεποχώρι**. Σ' αυτά τα τρία χωριά διατηρείται - σε μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό - η οικιστική παράδοση των Μεταξάδων με την ιντοπια πέτρα και τις ξυλοδεσιές. Στο Παλιούρι τα χαρακτηριστικά αυτά συναντώνται κυρίως στο δυτικό του τμήμα, το οποίο, μαζί με τον οικισμό των Μεταξάδων

Τα σπαράγγια των Μεταξάδων φυμίζονται για την ποιότητά τους. Καθηιεργούνται σε μερικά εκτεταμένα χωράφια δίπλα στην κοίτη του Ερυθροπόταμου.

διοφορία της αγροτικής ενασχόλησης, με αποτέλεσμα την σπαδιακή συρρίκνωση του πληθυσμού, ιδιαίτερα ανάμεσα στις νεαρές ηλικίες.

Το μεγαλύτερο αρχιτεκτονικό ενδιαφέρον συγκεντρώνουν οι τρεις, όμοροι με τους

και τη Χώρα της Σαμοθράκης, αποτελούν τους μοναδικούς οικισμούς στον Έβρο που έχουν χαρακτηριστεί παραδοσιακοί από τα τέλη της δεκαετίας του '70.

Κυρίαρχη παρουσία σ' όλη την εδαφική έκταση του Δήμου κατέχει ο Ερυθροπόταμος,

που με τα μικροδρέματά του διασχίζει τη μεγάλη πεδιάδα σ' όλο της το μήκος, από τα σύνορα με τη Βουλγαρία στα ΒΔ, ως το σημείο που συναντάει τον Έβρο στα ΝΑ. Πάνω από τις όχθες του ποταμού έχουν δημιουργηθεί υπερυψωμένα προστατευτικά αναχώματα, που είναι ικανά να προσφέρουν απόλυτη αντιπλημμυρική προστασία στην πεδιάδα, ακόμα και στις σφραγίδες βροχοπτώσεις. Το ανώτερο τμήμα των αναχωμάτων είναι επίπεδο, σχηματίζοντας έναν πολύ βατό αγροτικό δρόμο, που κατά διαστήματα παρέχει πρόσβαση τόσο στις όχθες όσο και στις καλλιεργημένες εκτάσεις. Αυτός ο δρόμος, που εκτείνεται σε μήκος αρκετών χιλιομέτρων και από τις δύο πλευρές του ποταμού, προσφέρει μία εξαιρετική δυνατότητα περιήγησης είτε με το αυτοκίνητο είτε με τα πόδια.

Ένα απόγευμα έχουμε την ευκαιρία να παρακολουθήσουμε σ' ένα μεγάλο παραποτάμιο χωράφι την διαδικασία συλλογής των εξαιρετικής ποιότητας υπαραγγιών, που παράγονται στην περιοχή των Μεταξάδων. Καθώς είναι η πρώτη φορά που παρακολουθούμε κάτια ανάλογο, μας κάνει ίδιαίτερη εντύπωση ο τρόπος που συλλέγεται μένα από το χώμα το θαυμάσιο αυτό προϊόν, που τόσο ελάχιστα καταναλώνεται στην Ελλάδα, μα είναι τόσο δημοφιλές στην υπόλοιπη Ευρώπη. Δεν παραλείψαμε βέβαια να γευτούμε στο εστιατόριο της Ρέμβης τα ολόφρεσκα και νοστιμότατα υπαράγγια των Μεταξάδων.

Κάποιο άλλο απόγευμα, στη διάρκεια μιας γαλήνιας διαδρομής μας στο ανάχωμα, κινούν τη προσοχή μας δύο άνθρωποι, στην όχθη του ποταμού, που από μακριά μοιάζουν να ψαρεύουν. Τους πλησιάζουμε με περιέργεια. Τη στιγμή ακριβώς που φτάνουμε δίπλα τους, ο ένας από τους δύο βγάζει με το καλάμι του ένα ψάρι. Νιώθω το ψαράδικο έντοντα, που με συντροφεύει από τη παιδική μου ηλικία, να διεγέρεται αμέσως.

- Καλό ψαράκι έβγαλες πατριώτη. Πες μου όμως τι είναι;

- Κεφαλόπουλο, μου απαντάει. Αυτό είναι σχετικά μικρό, έχουμε βγάλει και πολύ μεγαλύτερα.

- Και τι χορσιμοποιείς για δόλωμα;

- Τεχνητό δόλωμα, πεταλούδα.

Καθόμαστε και τους παρακολουθούμε με την

Αννα. Είναι θείος και ανηψιός από το διπλανό χωριό, την Πολιά. Μετά από λίγο ανεβάζουν άλλο ένα ψάρι. Ο θείος το βγάζει από το αγκύστρο, ενώ ο ανηψιός ξαναρχίνει το καλάμι.

- Δεν πάτε και άσχημα, τους λέω.

- Ε, για να περνάει η ώρα μας. Είναι πο καλά εδώ από το καφενείο.

Ηρεμού, λιγότεροι, χωρίς το παραμικρό άγχος πάνω τους, μοιάζουν να απολαμβάνουν τη γαλήνη του δειλινού δίπλα στο ποτάμι.

Ετοιμαζόμαστε να τους αποχαιρετήσουμε. Ο πιο ηλικιωμένος άντρας παίρνει τα ψάρια από το χορτάρι και μας τα προσφέρει.

- Δεν είναι πολλά αλλά φτάνουν για ένα τσιπουράκι.

Μένουμε έκπληκτοι από αυτή την αυθόρυμη, ανθρώπινη χειρονομία. Τους ευχαριστούμε πολύ αλλά αγνοούμαστε ευγενικά.

- Είμαστε ξένοι, δεν έχουμε πού να τα μαγειρέψουμε. Το ίδιο κάνει όμως, με την κίνησή σας και μόνο είναι σαν να μας τα δώσατε.

Το ίδιο βράδυ, με αφορμή τα ποταμίσια ψάρια, έρχεται στο νου μας η πληροφορία που μας έχουν δώσει για μια ψαροταβέρνα στο Αλεποχώρι.

- Μα είναι δυνατόν να υπάρχει ψαροταβέρνα στο Αλεποχώρι, 130 σχεδόν χιλιόμετρα από την πλησιέστερη ακτή; είναι η πρώτη μας αντίδραση.

- Υπάρχει, μας βεβαιώνει ο **Παναγιώτης Γουριδής**, και μάλιστα με μεγάλη ποικιλία από φρέσκο ψάρι.

- Ο **Λάκης Νακούδης** και η γυναίκα του **Μαρία** έχουν απλώσει το "Δίχτυ" τους, όχι στη θάλασσα αλλά στην όμορφη πλατεία του Αλεποχωρίου. Παρά την προχωρημένη ώρα προτιμάμε να καθίσουμε στον υπαίθριο χώρο, κάτω από τα αυτέρια και τη δροσιά της ανοιξιάτικης βραδιάς. Αρχίζει να απαριθμεί τα διαθέσιμα θαλασσινά και ψάρια η Μαρία και ξαφνικά έχουμε την εντύπωση, ότι δεν βρισκόμαστε στα ηπειρωτικά του Βόρειου Έβρου αλλά σε ψαροταβέρνα στη Θεσσαλονίκη.

- Κάποιες άλλες μέρες υπάρχει ακόμα μεγαλύτερη ποικιλία, λέει ο Λάκης.

Μετά από λίγη ώρα διαπιστώνουμε και την φρεσκάδα των ψαριών, καθώς και τον άριστο τρόπο παρασκευής τους. Χταποδάκι και σαρδέλα στα κάρβουνα, κουτουμούρα στο τηγάνι, γαρίδες με πικάντικη κόκκινη σάλτσα.

Το μόνο που λείπει είναι η θαλάσσια αύρα και τα καΐκια από το φημισμένο ψαρολίμανο της Θεσμαλονίκης, τη Μηχανιώνα.

- Από εκεί είναι τα ψάρια που τρώτε, λέει ο Λάκης, από τα μέρη σας.

- Και ποιος σου τα φέρνει από απόσταση 460 χλμ;
- Μόνος μου τα φέρνω, το κύριο επάγγελμά μου είναι το εμπόριο ψαριών.

Ψαραγορές Καβάλας, Αλεξανδρούπολης, και Μηχανιώνας, ατελείωτες ώρες οδήγησης και αμέτοχη χιλιόμετρα.

- 420.000 χιλιόμετρα σε δυόμιση χρόνια, καταλήγει ο Λάκης. Ετοιμάζομαι να αλλάξω αυτοκίνητο.

Έτσι το μυστήριο των ολόφρεσκων ψαριών στο Αλεποχώρι βρίσκει την εξήγησή του. Ήταν το τελευταίο πράγμα που περιμέναμε να συναντήσουμε στις ευχατιές του Έβρου.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Όταν, μετά το Πάσχα, αποχαιρετήσαμε τους καλούς μας φίλους στο Σου-φλί και ξεκινήσαμε για τα βόρεια, δεν φανταζόμασταν πως θα μέναμε εκεί πάνω από δύο μέρες. Μετά από μια σχεδόν εβδομάδα στους Μεταξάδες και την περιοχή τους αισθανόμαστε μια απέραντη ηρεμία. Είναι σαν το γαλήνιο τοπίο με τις απαλές γραμμές του να επέδρασε κατευναστικά και να απάλυνε όλα τα άγχη και τις εντάσεις από τη μεγάλη πόλη και τις συνεχείς - όχι πάντα ήρεμες - μετακινήσεις μας.

- Πολύ θα ήθελα να περνούσα κάποιες μέρες του χρόνου σ' έναν τόπο σαν κι' αυτόν, μου λέει η Άννα. Και δεν με πειράζει καθόλου η μεγάλη απόσταση, αντίθετα κάνει τη φυγή ουσιαστικότερη.

Κάθε απόγευμα μας βρίσκει στην περιοχή του Ερυθροπόταμου, με την ιρυφή ελπίδα ότι θα δούμε τον ήλιο να δύει στα νερά του. Στην ιρύσιμη όμως ώρα πάντα κάποια σύννεφα τον κρύβουν.

Επιτέλους κάποιο απόγευμα τα σύννεφα αραιώνουν, τα χρώματα της δύσης ζωηρεύουν και ο ήλιος χαμηλώνει απαλά και βάφει πραγ-

ματικά ερυθρά τα νερά του Ερυθροπόταμου. Απομένουμε να παρακολουθούμε το αργό του βύθισμα, ως την τελευταία στιγμή που χάνεται πίσω από τους λόφους.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ευχαριστούμε θεριμά : - Τον Δήμαρχο Μεταξάδων ΧΡ. ΤΕΡΤΣΟΥΔΗ.

-Τους ιδιοκτήτες της ΡΕΜΒΗΣ, ΔΗΜΗΤΡΗ ΝΙΚΟΛΟΥΔΗ και ΒΑΓΓΕΛΗ ΤΣΙΑΚΟΡΟΥΔΗ για την πρόθυμη φιλοξενία τους.

- Τον Μηχανολόγο Μηχανικό του Δήμου ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΓΟΥΡΙΔΗ για τις πληροφορίες και τις πολλαπλές εξυπηρετήσεις του.

- Τον Δρ. Πολιτικό Μηχανικό και Αρχαιολόγο της Αναπτυξιακής Περιφέρειας Διδυμοτείχου, ΘΑΝΑΣΗ ΓΟΥΡΙΔΗ για τα πολύτιμα στοιχεία που μας διέθεσε.

ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΚΛΗΣΗΣ : 25530

Δημαρχείο Μεταξάδων: 51730-51207

Δασαρχείο Διδυμότειχου: 22204

“Ρέμβη” - Ενοικ. Κατοικίες: 20100

“ΔΙΧΤΥ” - Ψαροταβέρνα : 61070, 6944/443569

“HELLAS FROST” : Παραγωγή-Τυποποιηση-Συσκευασία - Κατάψυξη Αγροτικών & Βιο-Αγροτικών Προϊόντων. Τηλ. 25530/51721

ΑΠΟΣΤΑΣΕΙΣ ΜΕΤΑΞΑΔΩΝ

Από Διδυμότειχο : 26 χλμ

Από Σουφλί : α)Μέσω Διδυμοτείχου: 55χλμ

β)Μέσω Μάντρας και Μικρού Δέρειου :45 χλμ

